

Šīs informatīvās lapas sagatavotas sadarbībā ar *ES Notāru padomi (CNUE)*.

1 Kā tiek taisīts pēdējās gribas rīkojums (testaments, savstarpējs testaments vai mantojuma līgums)?

Mantojuma līgumi un savstarpēji testamenti Slovākijas tiesību aktos nav atļauti.

Ir vairākas testamentu taisīšanas metodes.

1. Ar testatora roku rakstītam testamentam jābūt testatora parakstītam, un uz tā jānorāda datums. Šādi rakstīts testaments nav jāparaksta lieciniekiem.

2. Testaments, kas taisīts, izmantojot citu rakstīšanas metodi (piemēram, kas rakstīts ar datoru, rakstāmmašīnu vai ko uzrakstījusi persona, kura nav testators), jāparaksta divu liecinieku klātbūtnē, un viņiem tas jāparaksta, lai apliecinātu, ka dokumentā tiešām pausta testatora pēdējā griba. Arī šādi taisīts testaments attiecīgajai personai jāparaksta ar roku, un uz tā jānorāda datums.

3. Notariāli apliecināts testaments — par šāda testamenta atbilstību ar saturu saistītajām un oficiālajām prasībām atbild notārs. Visi notariāli apliecinātie testamenti jāreģistrē Centrālajā notāru testamentu reģistrā.

4. Īpaša veida testamentu izmanto, ja testamenta autoram ir slikts veselības stāvoklis, viņš nevar redzēt vai dzirdēt vai arī nespēj lasīt vai rakstīt. Šādā gadījumā ir jāpiedalās trim lieciniekiem. Viņiem pēc testamenta noklausīšanās tas jāapliecina ar savu parakstu. Dokumentā jānorāda persona, kura testamentu uzrakstījusi, un persona, kura to nolasījusi skaļi, kā arī jāaparaksta, kā ticis noskaidrots, ka dokumentā pausta testatora patiesā griba.

Par lieciniekiem var būt tikai tiesībspējīgas un rīcībspējīgas personas. Liecinieki nevar būt neredzīgas, nedzirdīgas vai mēmas personas, personas, kuras neprot testamentu lasīt, un testamentā norādītie mantinieki.

Spēkā ir tikai tāds testaments, kurā norādīts tā taisīšanas datums, mēnesis un gads. Protams, būtiska satura daļa ir to mantinieku norādīšana, kuri mantos visu mantojumu, tā proporcionālas daļas vai konkrētus priekšmetus (t. i., kurš ko saņems).

Ja testaments rakstīts ar testatora roku, testatoram ieteicams par to informēt viņam tuvas personas, lai tās zinātu, kur testaments noglabāts.

Testamentam pievienoti nosacījumi nerada juridiskas sekas.

2 Vai pēdējās gribas rīkojumam vajadzētu būt reģistrētam, un ja jā, tad kā?

Ex officio testamenti, kas ir notariāli akti, notāriem jāreģistrē Centrālajā notāru testamentu reģistrā, kuru uztur Notāru palāta. Testamenti, kas taisīti, kā aprakstīts iepriekš 1. punkta 1., 2. un 4. apakšpunktā, nav jāreģistrē, taču pēc testatora vai citas personas pieprasījuma notārs tos var pieņemt glabāšanā. Arī šāda glabāšana notāram jāreģistrē Centrālajā notāru testamentu reģistrā.

3 Vai ir ierobežojumi brīvībai rīkoties ar īpašumu nāves gadījumā (piemēram, neatņemamā daļa)?

Jā. Likuma Nr. 40/1964 "Civillkodekss" (*Občiansky zákonník*) 479. pantā ir noteiktas mantojuma neatņemamās daļas un mantinieki, kam tās pienākas (tos sauc par neatraidāmiem mantiniekiem (*neopomenuteľný dedič*): "Nepilngadīgiem lejupejiem radiniekiem jāsaņem vismaz tas, kas atbilst to likumīgajai mantojuma daļai, un pilngadīgiem lejupejiem radiniekiem jāsaņem vismaz puse no to likumīgās daļas. Ja testaments ir pretrunā šim noteikumam, tā attiecīgā daļa nav spēkā, ja vien minētie lejupejie radinieki nav atstumti no mantojuma."

4 Kas manto un cik daudz gadījumā, ja pēdējās gribas rīkojuma nav?

Mantošana notiek atbilstīgi tiesību aktiem, testamentam vai abiem mehānismiem. Ja mirušais nav taisījis testamentu vai pastāv testamentā neiekļauta manta, mantošana notiek atbilstīgi tiesību aktiem un ņemot vērā mantinieku šķiras.

Pirmā šķira

Pirmās šķiras mantinieki ir mirušā bērni un laulātais, kas manto vienlīdzīgas daļas. Ja bērns nemanto, šā bērna daļu vienlīdzīgās daļās sadala viņa bērniem.

Ja nemanto arī šie bērni vai kāds no viņiem, attiecīgo mantojumu vienlīdzīgās daļās manto viņu lejupejie radinieki.

Ja mirušajam nav lejupeju radinieku vai viņi nemanto (t. i., visi lejupejie radinieki atteikušies no mantošanas, neviens no viņiem nespēj mantot, visi ir likumīgi atstumti no mantojuma vai nav ņemti vērā), mantošanā iesaistās otrās šķiras mantinieki.

Otrā šķira

Ja nemanto mirušā lejupejie radinieki, otrās šķiras mantinieki ir laulātais, mirušā vecāki un ikviena persona, kura vismaz gadu pirms mirušā nāves dzīvojuši ar viņu kopējā māsainniecībā un tāpēc rūpējusies par kopējo māsainniecību vai kuru mirušais uzturējis. Otrās šķiras mantinieki manto vienlīdzīgas daļas, tomēr laulātajam vienmēr jāsaņem vismaz puse no mirušā atstātā mantojuma.

Trešā šķira

Ja nemanto ne laulātais, nedz arī kāds no vecākiem, trešās šķiras mantinieki, kuri manto vienlīdzīgas daļas, ir mirušā brāļi un māsas, kā arī ikviena persona, kura vismaz gadu pirms mirušā nāves dzīvojuši ar viņu kopējā māsainniecībā un tāpēc rūpējusies par kopējo māsainniecību vai kuru mirušais uzturējis. Ja nemanto kāds no mirušā brāļiem un māsām, šā brāļa vai māsas daļu vienlīdzīgi sadala viņa/viņas bērniem.

Ceturta šķira

Ja nemanto neviens trešās šķiras mantinieks, ceturta šķira ir mirušā vecvecāki, kuri manto vienlīdzīgas daļas, un, ja nemanto neviens no vecvecākiem, mantojumu vienlīdzīgās daļās saņem vecvecāku bērni.

Ja mantinieku nav, mantojumu nodod valstij kā bezmantinieku mantu.

5 Kāda veida iestāde ir kompetenta:

5.1 mantošanas lietās?

Rajona tiesa, kuras jurisdikcijā ir mirušās personas pastāvīgā dzīvesvieta nāves brīdī, vai — ja mirušajam nav bijis pastāvīgas dzīvesvietas Slovākijā — rajona tiesa, kuras jurisdikcijā atradusies mirušās personas manta, un, ja tādas tiesas nav, tad tiesa, kam piekrišīga teritorija, kurā persona mirusi. Rajona tiesa ieceļ notāru, kas rīkojas un lemj attiecīgajā lietā. Notāra aktus uzskata par tiesas aktiem. Šāds pilnvarojums neietver ne tiesības lemt par tiesvedības sākšanu mantošanas lietā, ne tiesības prasīt juridisko palīdzību ārvalstīs, ne tiesības lemt par notāra un notāra darbinieku atsaukšanu no lietas, ne tiesības lemt par mantošanas nolēmuma atcelšanu, ja pēc tā pieņemšanas tiek konstatēts, ka persona, ko uzskatīja par mirušu, nav mirusi vai ka paziņojums par šīs personas nāvi ticis atsaukts.

5.2 saņemt paziņojumu par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu?

Mantinieki notāram mutiski paziņo par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu vai arī sagatavo rakstisku paziņojumu, ko nosūta testamentu tiesai viena mēneša laikā no dienas, kad tiesa viņus informējusi par tiesībām atraidīt/pieņemt mantojumu un par attiecīgā paziņojuma sekām.

5.3 saņemt paziņojumu par legāta pieņemšanu vai atraidīšanu?

Slovākijas tiesību aktos nav paredzēti legāti.

5.4 saņemt paziņojumu par neatņemamās daļas pieņemšanu un atraidīšanu?

Īpašs paziņojums par neatņemamās daļas atraidīšanu vai pieņemšanu nav paredzēts. Šī procedūra ir līdzīga paziņošanai par mantojuma pieņemšanu/atraidīšanu, taču netiek piemērots viena mēneša termiņš.

6 Īss procedūras apraksts, kura paredzēta mantošanas kārtošanai saskaņā ar valsts tiesību aktiem, tostarp mantojuma sadalei un mantas dalīšanai (tostarp informācija par to, vai mantošanas procedūru sāk tiesa vai cita kompetenta iestāde pēc savas iniciatīvas).

Dzimsarakstu nodaļa paziņo kompetentajai rajona tiesai par nāvi tās darbības teritorijā. Tiklīdz tiesa uzzina, ka kāds ir miris vai atzīts par mirušu, tā sāk procesu arī pēc savas iniciatīvas. Vispirms tiesa Centrālajā notāru testamentu reģistrā pārbauda, vai mirušais atstājis testamentu, aktu par atstumšanu no mantojuma, viena vai otra minētā dokumenta atsaukumu vai paziņojumu par piemērojamo valsts tiesību izvēli atbilstoši speciālām tiesību normām, kā arī noskaidro, pie kura notāra dokumenti noglabāti. Tiesa veic sākotnējo izmeklēšanu, lai apzinātu mantiniekus, mirušā atstāto mantojumu un parādus, kā arī veic visus steidzamos mantojuma nodrošināšanas pasākumus. Mantojuma lietas izskatīšana nav jāpieprasa, ja tiesa apstiprina, ka visu mantojumu saņem viens mantinieks, vai ja mantojumu nodod valstij kā bezmantinieku mantu.

Ja mantošanu neapstrīd, notārs kā pilnvarotais tiesas komisārs izdod mantojuma rīkojumu šādos gadījumos:

mantojumu saņem viens mantinieks;

mantojumu nodod valstij kā bezmantinieku mantu;

mantinieki ir savstarpēji vienojušies par mantojuma sadali; arī mirušās personas kreditori ir šīs vienošanās puses, ja vienošanās attiecas arī uz kreditora prasījumu;

mantinieki un mirušā kreditori ir vienojušies, ka ar parādiem pārmērīgi apgrūtināto mantojumu nodos, lai nomaksātu parādus;

ja puses nespēj vienoties, notārs apstiprina katram mantiniekam piekrītošo mantojuma daļu vai sadala mantojumu mantinieku starpā un lemj, ko katrs no tiem saņems;

notārs neapstiprina vienošanos par mantojuma sadali un apstiprina katram mantiniekam piekrītošo mantojuma daļu vai sadala mantojumu mantinieku starpā un lemj, ko katrs no tiem saņems.

Īpašumtiesības tiek nodotas mantiniekiem ar galīgo mantojuma rīkojumu.

Ja nolēmums par mantošanas tiesībām ir atkarīgs no apstrīdētu faktu pārbaudīšanas un ja neizdodas panākt izlīgumu, tiesa uzdod tam mantiniekam, kura tiesības ir mazticamākas, ierosināt lietu apstrīdēto faktu pārbaudei. Tiesa arī nosaka lietas ierosināšanas termiņu, kas ir vismaz viens mēnesis.

Ja mantojums apgrūtināts ar pārmērīgiem parādiem un mantinieki un mirušā kreditori nevienojas par tā nodošanu ar mērķi nomaksāt parādus, tiesa var pieprasīt īpašuma likvidāciju. Rīkojumā par likvidāciju tiesa pieprasa, lai kreditori noteiktā laikposmā tai paziņo savus prasījumus; ja kreditori to neizdara, prasījumi zaudē spēku.

Tiesa (notārs, rīkojoties kā tiesas komisārs) likvidē ar parādiem pārmērīgi apgrūtināto mantojumu, pārdodot visu mirušā mantu par salīdzināmam īpašumam atbilstošu cenu. Pārdodot mantu, tiesas komisārs pušu interesēs rīkojas savā vārdā, taču ņem vērā visus pušu izteiktos izdevīgākos ierosinājumus par mantas realizāciju. Likvidācijā gūtos ieņēmumus notārs noglabā bankas kontā, ko tas šajā nolūkā atvērīs. Ja kāda manta palikusi pāri, to nodod valstij no mirušā nāves dienas.

7 Kā un kad persona kļūst par mantinieku vai legātāru?

Mantošana notiek mirušā nāves brīdī. Mantojuma rīkojumam vai tiesas rīkojumam ir tikai deklaratīvs spēks attiecībā uz pagātnē notikušu faktu. Tomēr no visa mantojuma var atbrīvoties tikai tad, kad saņemts galīgais mantojuma rīkojums vai tiesas rīkojums.

Mirušā nāves diena jāapliecina ar miršanas apliecību, paziņojumu par nāvi, ko izsniedzis īpašs Slovākijas Iekšlietu ministrijas reģistrs, ja Slovākijas pilsonis miris ārvalstī, vai pazudušu personu gadījumā — attiecīgā tiesas procesā pieņemtu nolēmumu, kurā personu pasludina par mirušu un kurā tiesa nosaka nāves datumu. Pasludināt Slovākijas pilsoņus par mirušiem var tikai Slovākijas tiesas. Slovākijas tiesas var pasludināt par mirušiem ārvalstniekus, taču juridiskās sekas piemēro vienīgi Slovākijas pastāvīgajiem iedzīvotājiem un tikai īpašumam, kas atrodas Slovākijā.

8 Vai mantinieki ir atbildīgi par mirušā parādiem, un ja jā, ar kādiem nosacījumiem?

Jā. Mantinieki atbild par mirušā parādiem, un tiem ir saprātīgā apmērā jāsedz ar mirušā apbedīšanu saistītie izdevumi, taču atbildības apmērs nepārsniedz viņiem nododamā mantojuma vērtību. Mantiniekiem nav jāsedz mirušā parādi ar saviem līdzekļiem. Ja ir vairāki mantinieki, viņi atbild par mirušā apbedīšanu un parādiem atbilstoši katra saņemtajai kopējā mantojuma proporcionālajai daļai. Ja mantojums ir pārmērīgi apgrūtināts ar parādiem, mantinieki var vienoties ar kreditoriem par mantojuma nodošanu parādu segšanai. Tiesa apstiprina šādu vienošanos, ja vien tā nav pretrunā tiesību aktu prasībām vai pieņemtajām morāles normām.

9 Kādi dokumenti un/vai informācija parasti vajadzīga nekustamā īpašuma reģistrācijai?

Nekustamo īpašumu reģistrē zemesgrāmatā tā rajona iestāde, kurā tas atrodas. Rajona iestāde reģistrē īpašumu pēc savas iniciatīvas vai saņemot īpašnieka vai citas pilnvarotas personas pieteikumu. Reģistrācijas pieteikums jāsaņem rakstiski, un tajā jānorāda:

a) pieteikuma iesniedzēja vārds, uzvārds (uzņēmuma nosaukums) un pastāvīgā dzīvesvieta (vai juridiskā adrese);

b) tās rajona iestādes nosaukums, kurai pieteikums adresēts;

c) autentisks akts vai cits dokuments, kas apliecina īpašumtiesības uz nekustamo īpašumu;

d) pielikumu saraksts. Reģistrācijas pieteikuma pielikumi ir šādi:

i) autentisks akts vai cits dokuments, kas apliecina īpašumtiesības uz nekustamo īpašumu; ja ir jāreģistrē ķīlas tiesības, kas izriet no tiesību aktiem, tiesības apliecinošs dokuments nav jāpievieno;

ii) zemes gabala identifikācija, ja īpašumtiesības uz nekustamo īpašumu nav ierakstītas īpašumtiesību apliecībā;

iii) citi dokumenti, kas procesā izmantojami kā pierādījumi.

9.1 Vai pārvaldnieka iecelšana ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma? Ja tā ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma, kādi pasākumi ir jāveic?

Pārvaldnieka iecelšana nav obligāta. Tomēr, ja tas ir vajadzīgs pušu vispārīgās vai būtiskās interesēs, tiesa pēc savas iniciatīvas veic steidzamus mantojuma nodrošināšanas pasākumus un var arī iecelt pārvaldnieku. Lielākoties pārvaldnieks ir viens no mantiniekiem vai cita mirušajam tuva persona, taču tas var būt arī notārs, kurš nav attiecīgā mantojuma procesa tiesas komisārs.

Atbilstīgi Slovākijas tiesību aktiem iecelta pārvaldnieka funkcijas atšķiras no funkcijām, ko pilda saskaņā ar vispārīgajām tiesībām iecelts pārvaldnieks.

9.2 Kas ir tiesīgs izpildīt mirušā pēdējās gribas rīkojumu un/vai pārvaldīt mantojumu?

Testamentu izpilda par tiesas komisāru ieceltais notārs. Mantinieki pārvalda mantojumā iegūto īpašumu, taču, lai pirms mantojuma procesa izbeigšanas atbrīvotos no mantojumā iekļautas mantas un veiktu citas darbības, kas neietilpst ikdienas pārvaldībā, viņiem jāsaņem tiesas atļauja.

9.3 Kādas ir pārvaldnieka pilnvaras?

Mantojuma procesa laikā pārvaldnieks, ievērojot tiesas noteiktos ierobežojumus, veic visas vajadzīgās darbības, lai saglabātu mantu, kas ir mantojuma daļa. Tiesa nosaka pilnvarojuma darbības jomu, lai pārvaldnieks varētu saglabāt mantojumu veidojošās mantas vērtību. Pārvaldnieks atbild par jebkādu kaitējumu, ko viņš nodara, pārkāpjot tiesību aktos noteiktos vai tiesas paredzētos pienākumus. Mantojuma procesa beigās pārvaldnieks iesniedz mantiniekiem galīgo ziņojumu un tiesa lemj par viņa atalgojumu, kā arī par izmaksu atlīdzināšanu; izmaksas sedz mantinieks, kurš saņem mirušā atstāto mantojumu.

10 Kādus dokumentus, kas apliecina labuma guvēju statusu un tiesības, saskaņā ar valsts tiesību aktiem parasti izsniedz tiesvedības laikā mantošanas lietās vai tās beigās? Vai tiem ir konkrēts pierādījuma spēks?

Mantojuma procesa beigās notārs izsniedz mantojuma rīkojumu, kas uzskatāms par tiesas rīkojumu. Rīkojumā ir norādīti mantinieku vārdi un uzvārdi un uzskaitīta manta, ko saņem katrs mantinieks, kā arī norādītas mantojuma daļas.

Pēc mantinieka pieprasījuma notārs mantojuma procesa laikā var izsniegt mantinieku grupas apliecību. Tā ir "no lietas zināmo faktu apstiprinājums" — autentisks akts, ko izsniedz mantojuma procesa notārs; tā galvenais mērķis ir apliecināt tāda mantinieka vai citas tiesīgas personas statusu, kam nodots mirušā tiesības (piemēram, no apdrošināšanas polises izrietošu kompensāciju, dalības tiesības, vietu nepabeigtā tiesvedībā u. c.).

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes [Tava Eiropa](#).

Mēs labprāt uzzinātu jūsu [atsauksmes](#) par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 06/05/2024

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.